ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης και Ψηφιακών Υπηρεσιών (ΑΡΤΨΥ) συντάσσει Έκθεση σχετικά με την ανάπτυξη της πολυφωνίας και τη συγκέντρωση μετοχών σε παρόχους υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, κάθε τρία χρόνια, την οποία καταθέτει στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Η παρούσα Έκθεση καλύπτει την περίοδο 2023–2025 και εξετάζει κατά πόσο διασφαλίζεται η πολυφωνία στο κυπριακό ραδιοτηλεοπτικό πεδίο, καθώς και κατά πόσο υπάρχουν τάσεις συγκέντρωσης στην ιδιοκτησία των αδειούχων οργανισμών.

Η ανάλυση βασίστηκε σε στοιχεία που υπέβαλαν οι οργανισμοί και σε στοιχεία που τηρεί η ΑΡΤΨΥ. Η Έκθεση δεν περιλαμβάνει το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, στο τηλεοπτικό πεδίο λειτουργούν 8 οργανισμοί γενικού ενδιαφέροντος, καθώς και 10 θεματικοί αθλητικού και κινηματογραφικού περιεχομένου. Στο ραδιοφωνικό πεδίο λειτουργούν 27 παγκύπριοι οργανισμοί, από τους οποίους οι 5 είναι γενικού ενδιαφέροντος και οι 22 θεματικοί, κυρίως μουσικοί, καθώς και 16 τοπικοί και 4 μικροί τοπικοί οργανισμοί.

Στο ραδιόφωνο, η προγραμματική φυσιογνωμία των οργανισμών γενικού ενδιαφέροντος παρέμεινε σταθερή καθ' όλη την τριετία. Η ψυχαγωγία καταλαμβάνει περίπου το 44%–47% του προγράμματος, η μουσική το 31%–36% και τα πληροφοριακά προγράμματα το 12%–14%, με ήπια πτωτική τάση. Τρεις ακόμη οργανισμοί μετέβαλαν τη θεματολογία τους από γενικού ενδιαφέροντος σε μουσική. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται κυρίως σε οικονομικούς λόγους. Παράλληλα, συνεχίζεται η συρρίκνωση του τοπικού ραδιοφώνου, ενώ οι μουσικοί οργανισμοί παρουσιάζουν περιορισμένη διαφοροποίηση μεταξύ τους.

Στην τηλεόραση, τα ψυχαγωγικά προγράμματα καταλαμβάνουν σχεδόν το μισό του συνολικού χρόνου μετάδοσης και, μαζί με τα πληροφοριακά, περίπου το 80%–85%. Η μη εγχώρια παραγωγή παραμένει κυρίαρχη, παρατηρείται όμως σταδιακή ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής.

Ως προς την κοινωνική εκπροσώπηση, οι οργανισμοί εφαρμόζουν σε αυξανόμενο βαθμό τον Κώδικα για την προαγωγή της Ισότητας των Φύλων. Η προσβασιμότητα των οπτικοακουστικών υπηρεσιών για άτομα με αναπηρίες βελτιώνεται σταθερά, ιδίως στον τομέα του υποτιτλισμού.

Για κάθε εκλογική διαδικασία, η Αρχή εφαρμόζει ειδικό πλάνο δράσης για τη διασφάλιση της ισότιμης μεταχείρισης κομμάτων και υποψηφίων. Στον τομέα της Παιδείας για τα Μέσα, η Αρχή, σε συνεργασία με άλλους φορείς, υλοποίησε εργαστήρια και ημερίδες για μαθητές, εκπαιδευτικούς και δημοσιογράφους, με έμφαση στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης.

Συμπερασματικά, η Κυπριακή ραδιοτηλεοπτική αγορά εξακολουθεί να παρέχει ουσιαστική πολυφωνία, τόσο ως προς τον αριθμό των παρόχων, όσο και ως προς το εύρος των διαθέσιμων επιλογών. Η πολυφωνία, ωστόσο, δεν ενισχύεται με τον ίδιο ρυθμό σε όλες τις διαστάσεις της. Η μείωση των ραδιοφωνικών οργανισμών γενικού ενδιαφέροντος, η συρρίκνωση του τοπικού ραδιοφώνου, η αυξημένη ομοιότητα μεταξύ των μουσικών οργανισμών και η περιορισμένη παρουσία παιδικών και αμιγώς πολιτιστικών προγραμμάτων συνιστούν τάσεις ομογενοποίησης, οι οποίες δεν υπονομεύουν επί του παρόντος τον πλουραλισμό της αγοράς, χρήζουν όμως συνεχούς παρακολούθησης.

Όσον αφορά στη συγκέντρωση μετοχών, καθοριστική για την εξεταζόμενη περίοδο υπήρξε η τροποποίηση του άρθρου 19 του Ν.7(Ι)/98, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 28 Ιουλίου 2023. Με την τροποποίηση καταργήθηκε το όριο του 25% ανά μέτοχο (40% για τους τοπικούς ραδιοφωνικούς οργανισμούς), καθώς και ο περιορισμός της οικογενειακής ιδιοκτησίας, και επιτρέπεται πλέον σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο να κατέχει ή να ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα, έως και το 100% του μετοχικού κεφαλαίου αδειούχου οργανισμού. Παραμένουν, ωστόσο, ορισμένοι περιορισμοί: όταν μέτοχοι αδειούχου εταιρείας είναι περισσότερες από μία εταιρείες, αυτές δεν μπορούν να κατέχουν συνολικά ποσοστό που υπερβαίνει το 74%, ενώ οι πολίτες τρίτων χωρών μπορούν, με άδεια του Υπουργικού Συμβουλίου, να κατέχουν έως 10% ο καθένας και έως 25% συνολικά. Το κέντρο βάρους της εποπτείας μετατοπίζεται έτσι στον εντοπισμό του πραγματικού δικαιούχου.

Σε σύγκριση με την περίοδο 2017–2022, ο αριθμός των μετόχων στους τηλεοπτικούς οργανισμούς μειώθηκε από 192 σε 180, ενώ στους ραδιοφωνικούς οργανισμούς η μείωση είναι σαφώς εντονότερη, από 538 σε 323, δηλαδή περίπου 40%. Η πλειονότητα των ραδιοφωνικών οργανισμών εμφανίζει μείωση του αριθμού των μετόχων της, ενώ κανένας δεν εμφανίζει αύξηση. Εντοπίστηκαν επίσης διασταυρούμενες μετοχικές συμμετοχές σε οκτώ οργανισμούς, ορισμένες από τις οποίες συνδέουν ραδιοφωνικούς με τηλεοπτικούς οργανισμούς. Οι συμμετοχές αυτές δεν συνιστούν παραβίαση του άρθρου 19, καθώς αφορούν τον ίδιο δημοσιογραφικό όμιλο. Ο αριθμός των μετόχων αποτελεί ένδειξη και όχι πλήρη δείκτη πολυφωνίας, καθώς το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι απλά πόσοι είναι οι μέτοχοι, αλλά ποιος κατέχει, ποιος ελέγχει και ποιος επηρεάζει ένα μέσο ενημέρωσης.